

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทำนาย (Predictive study) เพื่อศึกษาอำนาจทำนายของการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและอารมณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพ สัมพันธภาพในครอบครัว ทักษะชีวิตของครอบครัวต่อผู้ป่วย และปัจจัยส่วนบุคคล (รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาการดื่มสุราของผู้ป่วย จำนวนครั้งที่ผู้ป่วยเข้ารับการบำบัด) ต่อการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุรา ของสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยติดสุราระยะติดตามหลังการรักษาไม่เกิน 3 เดือน ของสถาบันธัญญารักษ์ จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยติดสุราระยะติดตามหลังการรักษาไม่เกิน 3 เดือน ของสถาบันธัญญารักษ์ จังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้นจำนวน 160 ราย ได้มาจากการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลใน โดยเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนธันวาคม 2552 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2553

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 5 ชุด คือ

- 1.แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- 2.แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและอารมณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพ ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารและอารมณ์จากเจ้าหน้าที่ที่ให้การบำบัดแก่ผู้ป่วยยาเสพติด ของประกายรัตน์ ช่วยเจริญ (2548) ที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของเฮ้าส์ (House, 1985)
- 3.แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ของนัยนา อินธิโชติ (2545)
- 4.แบบสอบถามทักษะชีวิตของครอบครัวต่อผู้ป่วยติดสุรา ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถามทักษะชีวิตของญาติต่อผู้ป่วยติดยาเสพติด ของธนิภา พฤษพานาชาติ (2547)
- 5.แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุรา ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการช่วยเหลือของสมาชิกในครอบครัวแก่ผู้ป่วยติดสุราเพื่อป้องกันการติดยา ของญาดา จินประสา (2550)

โดยเครื่องมือทั้งหมดได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงขณะทดสอบ (n = 30) และภายหลังการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง (n = 160) ดังนี้

แบบสอบถาม	เมื่อทดสอบ (n = 30)	เมื่อเก็บข้อมูล (n = 160)
การได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร	.799	.716
และอารมณ์สุขภาพจากบุคลากรด้านสุขภาพ		
สัมพันธภาพในครอบครัว	.936	.894
ทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วย	.916	.907
การมีส่วนร่วมของครอบครัว	.925	.862

สรุปผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคล จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยติดสุราระยะติดตามหลังการรักษา อายุระหว่าง 27 – 65 ปี มีอายุเฉลี่ย 46.26 ปี (S.D. = 8.47) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.00) มีความเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยโดยเป็นสามี/ภรรยา (ร้อยละ 66.90) ประมาณร้อยละ 25 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 23.80) และระดับปวช./ปวส./อนุปริญญา (ร้อยละ 25.00) มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 30.6) รายได้ของครอบครัวต่อเดือน น้อยกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 63.20) มีเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ (ร้อยละ 65.00) สมาชิกในครอบครัวที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ด้วย 2-10 คน มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.86 คน (S.D. = 1.37) ส่วนใหญ่นอกจากผู้ป่วยไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุราเป็นประจำ (ร้อยละ 78.10) ระยะเวลาการดื่มสุราของผู้ป่วย 4-15 ปี โดยเฉลี่ย 8.04 ปี (S.D. = 2.87) และผู้ป่วยเข้ารับการบำบัดรักษาเกี่ยวกับการติดสุรา 1-7 ครั้ง โดยเฉลี่ย 2 ครั้ง (S.D. = 1.24)

2. สมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยติดสุรา ระยะติดตามหลังการรักษา ได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและอารมณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง (Mean = 28.39, S.D. = 3.39) มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง (Mean = 62.41, S.D. = 8.15) มีทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วยอยู่ในระดับสูง (Mean = 71.86, S.D. = 9.80) และมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมกรรมการดื่มอยู่ในระดับสูง (Mean = 132.13, S.D. = 14.80)

3. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุรา มี 3 ตัวแปร ตามลำดับดังนี้ 1) ทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วย (r = .448,

$p < .01$) 2) สัมพันธภาพในครอบครัว ($r = .328, p < .01$) และ 3) รายได้ของครอบครัว ($r = .197, p < .05$)

4. ตัวแปรที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุราได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ทศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วย โดยสามารถทำนายการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุรา ได้ร้อยละ 20 ($F_{1, 158} = 39.768, p < .001$)

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผลการศึกษาที่ได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านปฏิบัติการพยาบาล

1. ผลการศึกษาที่พบว่า ทศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วยมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุราได้ ดังนั้นการวางแผนจัดกิจกรรมให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยติดสุรา ระยะเวลาติดตามหลังการรักษาให้ลดพฤติกรรมการดื่มสุราไม่กลับไปติดซ้ำ ควรประเมินทศนคติของครอบครัวที่มีต่อผู้ป่วยและส่งเสริมทศนคติในข้อที่มีคะแนนต่ำ (ดูภาคผนวก ง) โดยนำมาลงในกิจกรรมและให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวรู้สึกดีที่จะช่วยเหลือดูแลและให้โอกาสแก่ผู้ป่วยในการเลิกดื่มสุรา

2. การที่การได้รับสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและอารมณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพไม่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุราได้ บุคลากรด้านสุขภาพจึงควรพิจารณาข้อมูลที่ให้แก่ครอบครัวให้มีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงและมีข้อมูลสำคัญในการปฏิบัติดูแลผู้ป่วยมากขึ้น เช่น การดูแลช่วยเหลือเมื่อผู้ป่วยอยากดื่มสุรา การให้ครอบครัวช่วยวางแผนการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านการศึกษา

ผลการศึกษาที่พบว่า ทศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วยมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุราได้ สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอิทธิพลของ ทศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วยกับการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุรา ระยะเวลาติดตามการรักษา

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

1. แบบสอบถามเรื่องการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและอารมณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพ ในการศึกษาครั้งนี้มีลักษณะในภาพกว้าง ซึ่งอาจทำให้ผลการศึกษารับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและอารมณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพในครั้งนี้อยู่ในระดับสูง แต่ไม่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุราได้ ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรปรับข้อคำถามให้มีความเฉพาะเจาะจงชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริงมากที่สุด

2. การเก็บข้อมูลตัวแปรเรื่องการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุรา ในการศึกษาครั้งนี้ได้ข้อมูลมาจากความคิดเห็นของสมาชิกครอบครัวเพียงฝ่ายเดียว ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าการมีส่วนร่วมของครอบครัวอยู่ในระดับสูง ซึ่งมุมมองของผู้ป่วยอาจมีความแตกต่าง ถ้าเก็บข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ป่วยอาจได้ไม่เหมือนกัน ดังนั้นควรมีการศึกษา การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุรา ที่มีการศึกษาทั้งจากสมาชิกในครอบครัวและผู้ป่วยควบคู่กันไป

3. ควรเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยติดสุราในการวิจัยให้มากขึ้น ที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุรา เช่นพฤติกรรมของผู้ป่วยขณะติดสุรา ความก้าวร้าวรุนแรงเมื่อผู้ป่วยมีอาการเมา เป็นต้น

4. ผลการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรทำนายที่ศึกษาได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัวและทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กันมาก ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรเลือกศึกษาตัวแปรทำนายอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำหรือมีความเป็นอิสระต่อกัน เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วยติดสุราได้มากขึ้น

